

УДК 331.108.5

Сучасна оцінка та напрямки підвищення соціальної ефективності професійної діяльності працівників корекційних закладів освіти

Т.Г. КОЛОМОЄЦЬ

Криворізький національний університет, м. Кривий Ріг, E-mail: tamilak25@mail.ru

Авторське резюме

Само по собі дослідження природи та структури соціальної ефективності професійної діяльності працівників корекційних закладів освіти (КЗО) можна вважати неповним, якщо воно не підкріплене емпіричними результатами та на практиці не доводить дієвість функціонування механізму такої ефективності. Така ситуація вимагає від нас пошуку практичних способів наукового пізнання. На допомогу в цьому випадку приходять соціологічне дослідження, яке може бути проведене серед працівників корекційних закладів освіти з метою виявлення їх пріоритетів та можливих резервів підвищення соціальної ефективності їх професійної діяльності як внутрішньої, так і зовнішньої.

Тому в даній статті автором відображені основні результати дослідження соціальної ефективності професійної діяльності працівників КЗО. При цьому важливим елементом дослідження вважається розподіл соціального ефекту на 5 основних складових: внутрішній ефект, зовнішній ефект, ефект для працівника, ефект для вихованця, ефект від взаємодії працівника і вихованця.

За результатами дослідження сформувано висновок, що сучасна система корекційної освіти не створює працівникам належних умов для отримання бажаного соціального ефекту. Також сформульовано основні напрямки підвищення соціальної ефективності професійної діяльності працівників корекційних закладів освіти, які дозволять вивести дану освіту на порівняно вищий соціальний рівень.

Ключові слова: соціальна ефективність, соціальний ефект, соціалізація, соціальна адаптація, професійна діяльність, професіоналізм, чинники професіоналізму.

Modern estimation and directions of increase of social efficiency of professional activity of workers of correction establishments of education

T. H. KOLOMOIETS

Krivoriz'kiy national university, Kriviy Rig, Ukraine, E-mail: tamilak25@mail.ru

Abstract

In itself research of nature and structure of social efficiency of professional activity of workers of CEE it is possible to consider incomplete, if it is not supported by empiric results and in practice does not lead to effectiveness of functioning of mechanism of such efficiency. Such situation requires the search of practical methods of scientific cognition from us. For help sociological research, which can be conducted among the workers of corection establishments of education with the purpose of exposure of them prioritets and possible backlogs of increase of social efficiency them professional activity, both internal and external, comes in this case.

Therefore in this article an author is represent the basic results of research of social efficiency of professional activity of workers of CEE. Thus the important element of research is consider distributing of social

effect on 5 basic constituents: internal effect, external effect, effect for a worker, effect for a pupil, effect from co-operation of worker and pupil.

As a result of research a conclusion is formed, that the modern system of corection education does not create to the workers of the proper terms for the receipt of the desired social effect. Basic directions of increase of social efficiency of professional activity of workers of corection establishments of education, which will allow to show out this education on a comparatively higher social level, are also formulated.

Keywords: social efficiency, social effect, socialization, social adaptation, professional activity, professionalism, factors of professionalism.

Постановка проблеми. Інтеграція дітей з особливими потребами в суспільство в сучасних умовах його розвитку стає все більш актуальним питанням, характерним для процесів глобальної соціалізації та соціальної адаптації, що базується на дотриманні принципу повної громадянської рівноправності, закріпленому в громадянському законодавстві всіх цивілізованих країн.

Україна зараз лише починає активно реформувати спеціальну освіту, в той час як Західна Європа вже близько двох десятиліть тому почала подібні трансформації, маючи на сучасному етапі певні соціальні результати.

Проте сьогоднішні будні існування корекційних закладів освіти доводять, що професійна діяльність їх працівників не приносить того бажаного соціального ефекту, який можуть показати подібні заклади розвинутих країн. Тому основною проблемою, на нашу думку, залишається як сам аналіз соціальної ефективності професійної діяльності працівників КЗО, так і розробка шляхів її підвищення на сучасному етапі суспільних трансформацій.

Аналіз досліджень і публікацій. Питаннями аналізу соціальної ефективності професійної діяльності в загальному соціологічному аспекті займалися багато науковців, зокрема: В.Г. Афанасьєв та А.Д. Урсул [1], А.І. Кравченко, І.О. Тюріна [5], М. Марков [6], І.С. Парфьнова [7], В.Н. Іванов, А.В. Іванов, А.О. Доронін [2], Д.М. Ядранський [8] та ін. В той же час існує низка специфічних сфер і напрямків дослідження, в яких оцінка соціальної значимості та ефективності професіоналізму теж вкрай важлива. До такої сфери можемо віднести корекційну освіту як осередок соціалізації та соціальної адаптації дітей з особливими потребами в їх майбутньому оточуючому соціальному середовищі. Тому вважається за потрібне приділити увагу аналізу соціальної ефективності професійної діяльності працівників КЗО.

Мета дослідження полягає в аналізі та оцінці сучасного стану соціальної ефективності професійної діяльності працівників КЗО, а також розробці відповідних заходів з її покращення в сучасних умовах розвитку суспільства.

Виклад основного матеріалу. Оцінка соціальної ефективності професійної діяльності працівників КЗО проведена нами на основі анкетування як самих працівників, так і батьків тих дітей, які відвідують відповідні заклади.

Питання анкети для працівників КЗО поділені нами на два блоки: перші п'ять питань характеризують загальну ефективність професійної діяльності працівників КЗО, оскільки побудовані на основі індикаторів такої загальної ефективності; останні п'ять – соціальну ефективність професійної діяльності працівників КЗО. За допомогою такого двохрівневого оцінювання ми змогли не просто оцінити соціальну ефективність, а визначити її місце в загальній ефективності професійної діяльності працівників КЗО, сформувавши зв'язок між цими категоріями.

За результатами перших п'яти питань анкети, які характеризують ефективність професійної діяльності працівників КЗО в цілому, можна визначити, що професійна діяльність працівників КЗО характеризується розумінням особливостей розвитку дітей з особливими потребами, знанням загальних та спеціальних методик корекційно-виховного процесу та трудової адаптації дітей з особливими потребами, а також наявністю спеціальної освіти з корекційної педагогіки. Респондентами відмічена найбільша важливість психологічних чинників впливу на ефективність професійної діяльності, зокрема потенціал особистості педагога та професійна майстерність і підготовка. Важливими визнано також соціальні чинники, зокрема, оточуюче соціальне середовище та умови праці, соціальний престиж праці, ступінь задоволеності батьків результатами роботи працівника КЗО, суспільна цінність праці та відповідність соціально-професійним вимогам. Вплив економічних чинників респондентами оцінено як найменш значимий.

За допомогою останніх п'яти питань анкети для працівників визначено вплив індикаторів на соціальну ефективність професійної діяльності працівників КЗО. Авторські дослідження показують, що у більшості педагогів сформовано уявлення про основні завдання, що стоять перед ними з позиції полегшення вихованцям соціальної адаптації та соціалізації в майбутньому. Від 80% до 50% працівників КЗО визнали пріоритетними завданнями у роботі – розвиток особистості дитини, а саме – її психічних функцій, сенсорних систем, з максимальним використанням її потенційних можливостей, забезпечення зміцнення фізичного здоров'я дітей. Понад половину опитаних наголошують на важливості налагодження співпраці з батьками, надання їм допомоги і під-

тримки у вихованні дитини. Майже половина респондентів (45%) відзначила важливість підготовки дітей з особливими потребами до майбутньої трудової діяльності.

Результати дослідження підтвердили, що в переважній більшості спеціальних закладів освіти створено сприятливі умови для покращення рівня свого професіоналізму, що є одним з визначальних факторів підвищення рівня соціальної ефективності професійної діяльності даних працівників.

Таким чином, проведений за допомогою статистичних методів та соціологічного опитування аналіз показав, що для підвищення рівня соціальної ефективності працівників КЗО варто звертати першочергову увагу на такі основні завдання професійної діяльності, як розвиток особистості дитини з максимальним використанням її потенційних можливостей, забезпечення розвитку психічних функцій, сенсорних систем, зміцнення фізичного здоров'я дітей та надання батькам допомоги і підтримки у вихованні дитини. Виконання поставлених завдань дозволить, з одного боку, сприяти соціалізації та соціальній адаптації дітей з особливими потребами в суспільстві за рахунок покращення їх фізичного та психічного розвитку, моральної та психологічної допомоги в досягненні певних соціальних результатів, а з іншого – вдосконалити та самовдосконалити професійну майстерність працівників КЗО, впливаючи на їх рівень соціальної значимості для дітей з особливими потребами, а отже, на рівень їх соціальної ефективності.

Другим напрямком оцінки соціальної ефективності працівників КЗО було анкетування батьків дітей, які перебувають у корекційних закладах освіти. Як показало дослідження рівня задоволеності дітей відвідуванням КЗО, кількість дітей, які без задоволення відвідують свій КЗО, складає чотири відсотки проти дев'яносто трьох задоволених. Батькам 12-х дітей було важко відповісти на це запитання по результатах поведінки своєї дитини. Таким чином, переважна більшість дітей бажають відвідувати заклади КЗО. Психологи знаходять цьому пояснення. Діти з обмеженими можливостями (особливо шкільного віку, коли починається усвідомлення свого зв'язку з оточуючим середовищем) в середовищі здорових дітей (на подвір'ї перед домом, в інших місцях гуляння та відпочинку) відчувають себе дискомфортно. Їх можуть ображати, з ними не завжди хочуть гратися і т.п. В корекційному закладі вони знаходяться в оточенні собі подібних, тому їм легше знайти спільну мову один з одним, вони краще розуміють один одного. Звичайно, що в такі більш комфортні умови постійно хочеться повертатися.

Якщо порівняти між собою рівні задоволеності дітей і батьків корекційним закладом, то ситуація виявляється дуже схожою (рис.

1). І це не дивно, тому що, по-перше, думка дітей була виражена крізь призму бачення їхніх батьків, по-друге, настрої дітей при відвідуванні корекційного закладу багато в чому формується під впливом настрою батьків, що накладає свій відбиток на схоже відношення до даного закладу у дитини.

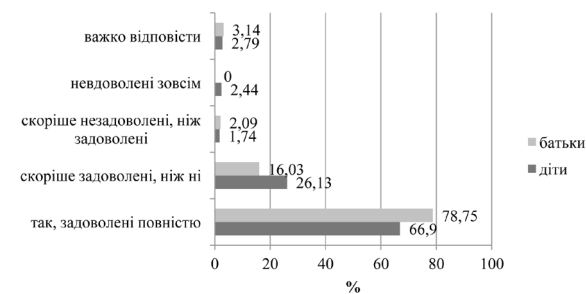

Рис. 1. Співвідношення відсотка задоволених корекційним закладом освіти серед батьків і дітей

Результати оцінювання рівня ознайомленості батьків з педагогічними технологіями, що дозволяють ефективно взаємодіяти з дитиною, свідчать, що понад дев'яносто відсотків ознайомлені повністю або частково, 6% – не ознайомлені. На нашу думку, отримані результати свідчать про порівняно низький рівень взаємодії працівників КЗО із батьками в даному напрямку. Якщо працівники КЗО стануть більше уваги приділяти бесідам з батьками стосовно сучасних педагогічних та психологічних способів ефективної взаємодії з дитиною, рівень соціальної ефективності взаємодії стане порівняно вищим, а попередні результати зможуть покращитися.

Зважаючи на попереднє анкетування педагогів, яке визначило одним з чинників успішної соціальної ефективності узгодженість в роботі педагогічного колективу, ми вважали за потрібне оцінити значимість цього чинника серед батьків. З усіх опитаних 91% вказали на наявність повної або часткової узгодженості в роботі всіх спеціалістів і лише один відсоток батьків не бачать узгодженості між членами трудового колективу.

Важливими соціальними результатами професійної діяльності працівника КЗО по відношенню до вихованця є зростання якості спілкування останнього з однолітками та дорослими, розуміння норм поведінки в оточуючому соціальному середовищі, вміння управляти своєю соціальною поведінкою, контролювати її тощо. Тому в процесі оцінки соціальної ефективності педагогів по відношенню до вихованців важливою є оцінка рівня соціально-поведінкових досягнень вихованців. Найбільшу кількість батьків задовольнило покращення спілкування їхньої дитини з однолітками. Крім того, суттєвими соціальними досягненнями дітей батьки

Таблиця 1

Результати оцінювання соціальної ефективності працівників КЗО

Складові соціального ефекту, що підлягали оцінюванню	Частка респондентів, що мають позитивні зрушення, %
Внутрішній рівень (ефект для працівника КЗО)	
Розуміння особливостей дітей з особливими потребами	76,97
Знання загальних і спеціальних методик корекційно-виховного процесу та трудової адаптації дітей з особливими потребами	66,97
Наявність спеціальної освіти з корекційної педагогіки	66,06
Умови та правила організації праці працівника КЗО	68,48
Оточуюче соціальне середовище та умови праці	50,91
Потенціал особистості педагога	61,82
Професійна майстерність і підготовка	60,61
Розвиток особистості дитини з максимальним використанням її потенційних можливостей	83,64
Забезпечення розвитку психічних функцій, сенсорних систем, зміцнення фізичного здоров'я дітей	69,39
Організація навчально-виховного процесу з метою засвоєння дітьми змісту загальноосвітньої (спеціальної) програми	57,27
Корекція основних психічних функцій, рухової і емоційно-вольової сфери	55,15
Забезпечення варіативного навчання дітей з особливими потребами з урахуванням структури і складності їх психофізичного порушення	53,03
Наявність сприятливих умов для підвищення професіоналізму	72,12
Рівень професійної підготовки	52,61
Зовнішній ефект (для вихованця)	
Формування задоволеності дитини при відвідуванні КЗО	93,03
Формування комфортних умов перебування дитини в КЗО	94,78
Формування організаційних умов для навчання дітей	59,93
Позитивне відношення педагогічного колективу до дітей	56,79
Сприятливий соціально-психологічний клімат у колективі (групі, класі)	96,86
Виправдання сподівань батьків по відношенню до обраного для своєї дитини корекційного закладу освіти	96,17
Зростання рівня самостійності дитини в прийнятті рішень	52,27
Зростання якості спілкування дитини з однолітками і дорослими, оволодіння навичками працювати в колективі, нормами поведінки	61,35
Розширення кола спілкування дитини	95,82
Зростання легкості у знайомстві та налагодженні контактів	81,19
Зростання рівня колективізму	92,34
Зростання якості спілкування дитини з друзями та сім'єю	93,03
Оволодіння навичками учбової діяльності	92,68
Зростання можливостей дитини контролювати свою поведінку	77,35
Зростання здатності дитини пристосовуватись до вимог оточуючих	94,77
Засвоєння дитиною моделей поведінки в суспільстві	95,13
Доброзичливе ставлення однолітків до дітей з особливими потребами	90,59
Задоволеність батьків якістю підготовки в КЗО	97,46
Ефект взаємодії працівника і вихованця	
Надання батькам допомоги і підтримки у вихованні дитини	52,42

Узгодженість в роботі трудового колективу по відношенню до кожної дитини	90,94
Налагодження дитиною контактів з педагогами і вихователями	86,41
Ознайомленість батьків з педагогічними технологіями, що дозволяють ефективно взаємодіяти з дитиною	90,59

Таблиця 2

Інформація щодо подальшого освітньо-розвиткового шляху випускників КЗО (усереднені дані по закладах, в яких проводилось анкетування), %

Показники	2012	2013	2014
Дошкільні КЗО			
Випускається осіб в одному закладі	100	100	100
Направляються на навчання до загальноосвітніх шкіл	87,5	92,8	93,0
Направляються до спеціалізованих шкіл	12,5	7,1	6,9
Початкова школа			
Випускається осіб в одному закладі	100	100	100
Направляються на навчання до загальноосвітніх шкіл	75,0	93,9	100
Направляються до спеціалізованих шкіл	25,0	6,1	0,00
Неповна середня освіта (9 класів)			
Випускається осіб в одному закладі	100	100	100
Направляються на навчання до ПТУ	60,0	76,3	78,1
Направляються на інвалідність	40,0	23,7	21,9
Повна середня освіта (11 класів)			
Випускається осіб в одному закладі	100	100	100
Направляються на навчання до вузів	12,5	0,0	11,1
Направляються на навчання до ПТУ та технікумів	62,5	70,0	55,5
Направляються на роботу	25,0	30,0	33,3

також вважають: оволодіння розумінням норм поведінки в процесі навчання, оволодіння навичками працювати в колективі та спілкуватися з дорослими. Проте 15% респондентів вказали на практичну відсутність такої легкості і успішності у своїх дітей. Отже, маємо ще один факт підтвердження соціальної ефективності професійної діяльності працівників КЗО за вмілої реалізації такої діяльності в ході навчально-виховного та лікувально-реабілітаційного процесів.

Таким чином, в результаті дослідження автором були визначені деякі проблеми соціальної адаптації дітей з особливими освітніми потребами, які дещо знижують соціальну ефективність взаємодії працівника КЗО з вихованцями.

Діагностика проблем, з якими доводиться стикатися дітям з особливими потребами при соціальному залученні їх до навчального процесу, вказує на такі: територіальна віддаленість навчального закладу (31%), труднощі у виконанні значних фізичних та інтелектуальних навантажень (25%), труднощі при входженні в новий колектив. Незначна частина респондентів відзначає неможливість знайти

висококваліфікованих педагогічних фахівців (логопедів, психологів) та подолання неуважності у дітей.

Таким чином, за результатами оцінювання всіх відповідей батьків на запитання анкети можна побачити позитивні ознаки зовнішнього рівня соціальної ефективності працівників КЗО. Загалом же позитивні зрушення соціальної ефективності працівників КЗО на внутрішньому та зовнішньому рівнях наведені в таблиці 1. До складу соціального ефекту нами відібрано лише ті чинники (індикатори), що за результатами опитувань набрали більше 50% голосів респондентів.

Як бачимо, в розрізі зовнішнього соціального ефекту отримані більш високі показники, що може свідчити про більшу значимість професійної діяльності працівників КЗО саме для суспільства, ніж для самого працівника. І дійсно, праця педагога вважається соціально значимою діяльністю та має приносити соціальні результати перш за все для суспільства, готуючи достойних випускників з покращеними фізичними, психічними та розумовими результатами.

До наведених вище даних анкетувань мож-

на також додати офіційні статистичні дані з опитаних нами КЗО (табл. 2), які також свідчать про позитивну динаміку та високу якісну структуру ефективних зрушень у підготовці дітей з особливими потребами до подальшої їх соціалізації та соціальної адаптації.

Висновки. Таким чином, проведений аналіз рівня соціальної ефективності професійної діяльності працівників КЗО доводить, що досліджувана категорія є складним та багатограним явищем. На рівень соціальної ефективності впливають безліч чинників та індикаторів, які мають соціальну значимість внутрішнього, зовнішнього та змішаного характеру.

Сформовані результати анкетних опитувань дозволили виявити не тільки найбільш значимі чинники (індикатори), які позитивно впливають на соціальний ефект, а й побачити найменш впливові та негативні чинники (індикатори), які при більш детальній увазі до них з боку працівників КЗО в процесі їх професійної діяльності можуть отримати більш високу значимість.

Загалом же, на нашу думку, маскимальний соціальний ефект від професійної діяльності працівника КЗО буде досягтися за умови дотримання постійного і планомірного розвитку наступних напрямків:

- формування багаторівневої системи професійної перепідготовки та підвищення кваліфікації, майстерності і професіоналізму працівників КЗО у роботі з дітьми з особливими потребами, для чого пропонується активне практикування корекційними закладами освіти проведення семінарів (у тому числі вебінарів) та тренінгів, круглих столів та конференцій з обміну досвідом, а також проходження курсів підвищення кваліфікації різного рівня і напрямку, отримання другої (третьої і т.д. вищої освіти);

- ефективна організація робочого місця працівника КЗО як у плані його взаємодії з ди-

тиною (облаштування класних кімнат), так і професійного самовдосконалення (власного робочого місця бажано з комп'ютером для пошуку та опрацювання прогресивних форм і методів навчання);

- розширення бази техніко-технологічного оснащення класних кімнат, особливо мультимедійною апаратурою, комп'ютерами, телевізорами, інтерактивними дошками;

- покращення якості надання реабілітаційних, психологічних та логопедичних послуг у частині можливого збільшення обсягу відведеного часу на відповідні заняття;

- збільшення кількості та покращення якості занять фізичною культурою та ігровою діяльністю за рахунок більш виваженого індивідуального підходу до можливостей кожної дитини, обладнання спортивних залів, басейнів, джакузі, масажних та фізіотерапевтичних кабінетів;

- збільшення індивідуальної педагогічної роботи з дітьми за рахунок зменшення кількості дітей у класі (групі);

- подальше широке розповсюдження інклюзивного навчання як сприятливого середовища для соціалізації та соціальної адаптації дітей з особливими потребами;

- активна участь батьків у роботі КЗО з позиції проникнення в основи навчально-виховного та корекційно-розвиткового процесів на основі створення сімейно-педагогічних комплексів;

- постійний моніторинг побажань і запитів батьків щодо організації навчально-виховного та корекційно-розвиткового процесів.

Що стосується останнього напрямку, то батьки в багатьох випадках дійсно можуть стати рушійною силою в пошуку подальших можливостей підвищення рівня соціалізації та соціальної адаптації власної дитини, що беззаперечно дасть відповідний соціальний ефект і для працівника КЗО, який ці побажання враховує.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Афанасьев В.Г. Об эффективности социального управления / В.Г. Афанасьев, А.Д. Урсул // Вопросы философии. – 1982. – № 7. – С. 57-69.
2. Иванов В.Н. Управленческая парадигма XXI века: учеб. пособие для вузов / В.Н. Иванов, А.В. Иванов, А.О. Доронин. – Т. 1. – М.: МГИУ, 2002. – 180 с.
3. Кравченко А.И. Социология управления: фундаментальный курс: учебное пособие / А.И. Кравченко, И.О. Тюрина. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Академический проект, 2005. – 1136 с.
4. Локозов В.В. Стабильность общества и система предельно-критических показателей его развития / В.В. Локозов // Социологические исследования. – 1998. – № 4. – С. 86-94.
5. Кравченко А.И. Социология управления: фундаментальный курс: учеб. пособие / А.И. Кравченко, И.О. Тюрина. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Академический проект, 2005. – 1136 с.
6. Марков М. Технология и эффективность социального управления. Пер. с болг. / М. Марков; под ред. Т.В. Керимовой. – М.: Прогресс, 1982. – 267 с.
7. Парфенова И.С. Социальная эффективность профессиональной переподготовки безработных: опыт социолого-управленческого анализа: дисс. ... канд. социол. наук / И.С. Парфенова; Уральская академия гос. службы. – Екатеринбург, 2005. – 189 с.
8. Ядранський Д.М. Соціальна ефективність та результат трудового процесу / Д.М. Ядранський // Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво. Науково-виробничий журнал. – 2012. – № 1. – С. 40-44.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2014

REFERENCES:

1. *Afanasyev V.G.* Ob effektivnosti sotsialnogo upravleniya (About social management efficiency), *Problems of Philosophy* 1982, № 7. p. 57-69.
2. *Ivanov V.N., Ivanov A.V., Doronin A.O.* Upravlencheskaya paradigma XXI veka: uchebnoye posobiye dlia vuzov (Management paradigm of the XXI century: a manual for higher educational institutions) . B. 1. M.: MGIU. 2002. 180p.
4. *Lokosov V.V.* Stabilnost obschestva i sistema predelno-kriticheskikh pokazateley ego razvitiya (Stability of the society and the system of maximum critical indicators of development) *Sociological researches.* 1998. №4. 86-94 p.
5. *Kravchenko A.I.* Sociologoya upravleniya: fundamentalnyi kurs: uchebnoye posobiye (Management Sociology: a fundamental course: tutorial) - 2-nd edition - M.: *Academical project*, 2005. 1136 p.
6. *Markov M.* Tehnologiya i effektivnost socialnogo upravleniya. (Technology and the efficiency of social management.) Tr. from bulg. by Kerimova T.V. M.: *Progress.* 1982. 267 p.
7. *Parfenova I.S.* Sotsialnaya effektivnost professionalnoy perepodgotovki bezrabotnykh: opyt sotsiologo-upravlencheskogo analiza. Dissertatsiya na soiskaniye uchenoy stepeni kandidata sotsiologicheskikh nauk (Social efficiency of retraining the unemployed: the experience of sociological and managerial analysis. Dissertation for the degree of candidate of sociological sciences). *Uralskaya akademiya gosudarstvennoy sluzhbi* - Ekaterinburg. 2005. 189 p.
8. *Yadranskyi D.M.* Sotsialna efektyvnist ta rezultat trudovoho protsesu (Sotsialna efektyvnist and the result of the labor process) Country and regions. *Naukovo-vyrobnychiy jurnal.* 2012. №1. p.40-44.

Коломоєць Таміла Григорівна – старший викладач
Криворізький національний університет
Адреса: 50000, м. Кривий Ріг, вул. XXII Партз'їзду, 11
E-mail: tamilak25@mail.ru

Kolomoiets Tamila Hryhorivna – senior lecturer
Krivoriz'kiy national university
Address: 11, XXII Partzizdu Str., Kriviy Rig, 50000
E-mail: tamilak25@mail.ru